

Nr 124.

Godkänd av första kammaren den 22 april 1925.

Godkänd av andra kammaren den 22 april 1925

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 43.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 2 januari 1925 avlätna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående ordnande av skolundervisningen åt lots- och fyrpersonalens barn, som kunde vara riksdagen förelagd, i riksstaten under åttonde huvudtiteln, huvudavdelningen I. Folkundervisningen, underavdelningen: Folkskolor samt rubriken: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn, beräkna ett ordinarie förslagsanslag å 36,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 30 januari 1925 dagtecknad proposition, nr 37, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna följande grunder i fråga om undervisningen åt lots- och fyrpersonalens barn, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som för tillämpningen av sagda grunder må finnas erforderliga:

1) Lots- och fyrpersonalens barn åtnjuta undervisning i de allmänna skolor, som tillhöra de skoldistrikt, inom vilka de äro bosatta. Där antalet barn

eller andra förhållanden sådant påkalla, upprättar skoldistriktet särskild till vederbörande lots- eller fyrplats förlagd skola.

2) Där på grund av skolvägarnas längd eller beskaffenhet i övrigt barnen icke lämpligen kunna under skoltiden kvarbo i hemmet, utgår bidrag till inackordering eller till hållande av skolhushåll.

3) För sådan särskild skola, som, på sätt under punkt 1 sagts, upprättats på lots- och fyrplats, tillhandahåller staten lokaler med nödigt bränsle.

4) Till lärarens avlöning skall utgå bidrag enligt de bestämmelser, som för avlöning och statsbidrag till lärare vid folk- och småskolor äro eller varda fastställda. Därjämte tillhandahåller staten vederbörande lärare bostad med bränsle eller ersättning därför enligt bestämmelserna i gällande boställsordning för lärarpersonalen vid folk- och småskolor.

5) Det under punkt 2 omförmälda inackorderingsbidrag eller bidrag för skolhushåll utgår efter ortens pris med lägst 20 och högst 40 kronor per barn och månad. Till nämnda belopp bidrager staten med $\frac{9}{10}$; återstoden gäldas av vederbörande skoldistrikt. För barn, som åtnjuta undervisning i folkskola eller fortsättningsskola, må statsbidrag till inackordering eller hållande av skolhushåll utgå, så länge det tillhör sådan skola. För barn, som undervisas i annan skola än ovan nämnts, må dylikt bidrag utgå från och med höstterminen det år, barnet fyller 7 år, till och med vårterminen det år, det fyller 13 år;

dels ock i riksstaten å åttonde huvudtiteln, huvudavdelningen I. Folkundervisningen, underavdelningen Folkskolor samt rubriken: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 36,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion (II: 273) däruti hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Eders Kungl. Maj:ts proposition, nr 37, att inackorderingsbidraget må utgå med 40 kronor pr månad under åtta månader årligen samt att kostnaderna för undervisningen av lots- och fyrpersonalens barn helt läggas på statsverket och att anslaget under ifrågavarande punkt höjes från nu 36,000 kronor med 6,780 kronor till 42,780 kronor.

Det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget innebär, att skolundervisningen åt lots- och fyrpersonalens barn i princip likställes med annan folkskolundervisning. Det skulle icke längre tillkomma staten att ordna förstnämnda undervisning utan detta skulle åligga vederbörande skoldistrikt, som dock härför skulle erhålla statsbidrag i större utsträckning än för undervisning åt övriga barn. Något extra bidrag från lotsverkets sida till kommunal skola, där ifrågavarande barn undervisas, skulle icke mera ifrågakomma. Särskild skola för sådana barn skulle av skoldistriktet upprättas å plats, där ett relativt stort antal barn, sju eller därutöver, vore bosatta eller eljest omständigheterna kunde anses påkalla särskild skolas inrättande.

Dylik skola skulle lyda under de vanliga skolmyndigheterna. Kostnaden för sådan skola, i regel anordnad som mindre folkskola av första D-formen, skulle delas mellan staten och skoldistriktet, varvid staten skulle lämna, förutom bidrag enligt gällande bestämmelser till lärarens avlöning, skollokal med nödigt bränsle samt enligt bestämmelserna i gällande boställsordning för lärarpersonalen vid folk- och småskolor bostad åt läraren jämte bränsle eller ersättning därför. Skoldistriktet skulle således betala vanligt bidrag till lärarlönen samt bekosta städning och eldning av skollokalen ävensom undervisningsmateriell. Om barn på grund av längden eller beskaffenheten i övrigt av vägen till skolan icke lämpligen kunde under skoltiden vistas i hemmet, skulle utgå särskilt inackorderingsbidrag eller bidrag för hållande av skolhushåll. Vederbörande folkskolinspektör skulle efter samråd med lotskaptenen inom distriktet bestämma, när sådant bidrag finge utgå. Bidrag skulle utgå med lägst 20 och högst 40 kronor för månad och till beloppet bestämmas likaledes av vederbörande folkskolinspektör efter samråd med lotskaptenen inom distriktet.

Av det till inackordering utgående beloppet skulle staten betala $\frac{9}{10}$ och skoldistriktet $\frac{1}{10}$. För barn, som åtnjöte undervisning i folk- eller fortsättningskola, skulle statsbidraget utgå, så länge barnet tillhörde skolan. För barn, som undervisades i annan skola, skulle bidraget utgå från och med höstterminen det år, barnet fyllde 7 år, till och med vårterminen det år, det fyllde 13 år.

Den årliga kostnaden för ett genomförande av förslaget har beräknats till högst 48,420 kronor. Emellertid besparas det under ordinarie förslagsanslaget till lots- och fyrrättningen upptagna beloppet av 19,000 kronor till lotsverkets undervisningsanstalter, varigenom alltså nettoökningen kommer att utgöra 29,420 kronor. För erhållande av det belopp, varmed det särskilda anslaget till undervisning åt lots- och fyrrättningens barn bör i riksstaten uppföras, bör från förstnämnda belopp av 48,420 kronor dragas vad som åtgår i statsbidrag för lärarpersonal vid ifrågakvarande skolor. Denna utgift, uppskattad till 10,710 kronor, skulle nämligen bestridas från anslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor. Det under nu ifrågakvarande anslagstitel erforderliga beloppet skulle således uppgå till högst 37,710 kronor, vilket belopp avrundats till 36,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra i det stora hela bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag. Endast i ett avseende har riksdagen vidtagit en avvikelse, nämligen därutinnan, att enligt riksdagens mening det till inackordering utgående beloppet bör såsom hittills i sin helhet bestridas av statsverket. De säregna och speciella förhållanden, som äro i förevarande fall för handen, synas riksdagen motivera en dylik anordning, men bör det tillika betonas, att ett bifall härtill icke får betraktas såsom prejudicerande på andra områden, där anspråk av enahanda art måhända kunna resas.

Om riksdagen i nu angivna hänseende sålunda ansett sig böra tillmötesgå det i motionen väckta förslaget, har riksdagen däremot icke kunnat bifalla det darsammastädes framförda yrkandet beträffande bestämmandet av inackorderingsbidragets storlek till 40 kronor per månad. Den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna begränsningen av lägst 20 och högst 40 kronor för barn och månad synes riksdagen lämpligt avvägd. Dessliques förutsätter riksdagen, att vederbörande folkskolinspektör, som enligt förslaget skulle hava att efter samråd med lotskaptenen inom distriktet besluta i hithörande angelägenheter, med synnerlig omsorg och noggrannhet prövar det förhandenvarande behovet i de olika fallen. Vidare vill riksdagen påpeka, att skoldistriktet bör tillhandahålla i förekommande fall erforderlig belysning.

Riksdagens beslut om inackorderingsbidragets utgående helt av statsmedel föranleder en höjning av det utav Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta anslaget med i runt tal 3.000 kronor till 39.000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition och ovanberörda motion.

dels godkänt följande grunder i fråga om undervisningen åt lots- och fyrpersonalens barn, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som för tillämpningen av sagda grunder må befinnas erforderliga:

1) Lots- och fyrpersonalens barn åtnjuta undervisning i de allmänna skolor, som tillhöra de skoldistrikt, inom vilka de äro bosatta. Där antalet barn eller andra förhållanden sådant påkalla, upprättar skoldistriktet särskild till vederbörande lots- eller fyrplats förlagd skola.

2) Där på grund av skolvägarnas längd eller beskaffenhet i övrigt barnen icke lämpligen kunna under skoltiden kvarbo i hemmet, utgår bidrag till inackordering eller till hållande av skolhushåll.

3) För sådan särskild skola, som, på sätt under punkt 1 sagts, upprättats på lots- eller fyrplats, tillhandahåller staten lokaler med nödigt bränsle.

4) Till lärarens avlöning skall utgå bidrag enligt de bestämmelser, som för avlöning och statsbidrag till lärare vid folk- och småskolor äro eller varda fastställda. Därjämte tillhandahåller staten vederbörande lärare bostad med bränsle eller ersättning därför enligt bestämmelserna i gällande boställsordning för lärarpersonalen vid folk- och småskolor.

5) Det under punkt 2 omförmälda inackorderingsbidrag eller bidrag för skolhushåll utgår efter ortens pris med lägst 20 och högst 40 kronor per barn och månad och bestrides helt förmedelst statsmedel. För barn, som åtnjuta undervisning i folkskola eller fortsättningskola, må statsbidrag till inackordering eller hållande av skolhushåll utgå, så länge det tillhör sådan skola. För barn, som undervisas i annan skola än ovan nämnts, må dylikt bidrag utgå från och med höstterminen det år, barnet fyller 7 år, till och med vårterminen det år, det fyller 13 år;

dels ock i riksstaten å åttonde huvudtiteln, huvudavdelningen I. Folkundervisningen, underavdelningen Folkskolor samt rubriken: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 39,000 kronor.

Stockholm den 22 april 1925.

Med undersätlig vördnad.
